

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกมีวิวัฒนาการและพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง ในทุกด้าน ทั้งการติดต่อสื่อสาร ด้านสาธารณสุข โภชนา ทั้งด้านการศึกษา พร้อมกับการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก ในช่วงปี พ.ศ. 2563 เป็นปีแห่งวิกฤตการณ์ โรคระบาดโควิด 19 ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้คนยิ่งเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ทำสังคมต้องสร้างนวัตกรรมใหม่ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษาต้องสร้างนวัตกรรมใหม่ในการจัดการการเรียนรู้ให้เหมาะสม อย่าง หลากหลาย เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นการจัดการศึกษาซึ่ง สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และอัตลักษณ์ของสังคมไทยมุสลิม ให้กับบุตรหลานในสังคมมุสลิมที่จะต้องเรียนรู้ทั้งทางความรู้สามัญและศาสนาพร้อมกันเป็นการ จัดการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ซึ่งถือเป็น เป้าหมายหลักในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนคนไทยให้มีค่านิยมที่ดี ปลูกจิตสำนึกและเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของเด็กให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีจิตใจที่ดีงาม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตา รู้จักเสียสละเพื่อ ส่วนรวม รู้จักแบ่งปันและเป็นผู้ให้ที่ดี มีจิตสำนึกในด้านคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความรอบรู้ เหมาะสมแก่วัย ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ ตลอดจน เป็นผู้มีสุขภาพอนามัยที่ดีเพื่อให้ชีวิตมีความสุขพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติข้างต้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงเป็นโอกาสและเป็นความท้าทายของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอิสลาม ดังที่ (นิเลาะ แวอะเซ็ง, 2559) ได้กล่าวว่า “การบริหารการศึกษาในอิสลาม มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการภักดีต่ออัลลอฮ์ (ซบ.) และยังเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดหลักสูตรที่สามารถตอบสนองผู้เรียนในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญาทักษะสมัยใหม่ บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม รวมถึงความสามารถในการประกอบอาชีพ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญในโลกปัจจุบัน”

โรงเรียนอิสลามสันติชนเป็นโรงเรียนบูรณาการขนาดใหญ่พิเศษที่สอนศาสนาควบคู่สามัญที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของประเทศไทย ที่เป็นความเชื่อมั่นของสังคมมุสลิมในประเทศไทย จึงได้สร้างนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา โดยเริ่มต้นเมื่อปี 2541 ได้จัดตั้งโรงเรียนอิสลามสันติชน จดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญ โดยมูลนิธิสันติชนเป็นผู้ขออนุญาต นายประเสริฐ มัสซารี เป็นผู้ก่อตั้งผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการ เปิดสอนปี 2542 มีนักเรียน 120 คน มีครู 8 คน และในปี 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศว่า “โรงเรียนอิสลามสันติชนเป็นเครือข่ายโรงเรียนนำร่องที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2544” จากนั้นโรงเรียนอิสลามสันติชนได้มีการพัฒนาด้านการศึกษาให้กับชุมชนมุสลิมอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่เชื่อมั่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาโดยตลอด จากการเป็นผู้นำด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนอิสลามสันติชน ทำให้โรงเรียนอิสลามสันติชนต้องมีนวัตกรรมด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนวิชาการทางศาสนา วิชาฮาฟิซอัลกุรอานพร้อมความหมาย ซึ่งเป็นสถานศึกษาแห่งแรกในประเทศไทย

ปี 2562 โรงเรียนอิสลามสันติชนได้พัฒนาวิธีจำอัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย และภาษาอังกฤษในซูเราะฮ์ (บท) ที่นิยมอ่าน ตามเทคนิควิธีตามหลักสูตรฮานีฟีดาของสถาบันลาโรบาฮานีฟีดาที่จำง่ายลื่นปาก จำย้อนกลับได้ และนำเทคนิคไปใช้กับวิชาสามัญได้ นำไปแก้ปัญหา นักเรียนที่มีสมาธิสั้นได้ ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จึงได้เพิ่มวิชาฮาฟิซอัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทยตามเทคนิควิธีฮานีฟีดาซึ่งเป็นวิธีการจำได้เร็ว อ่านได้เร็ว รวมทั้งการสอนศาสนา ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น

การบริหารงานวิชาการสาขาฮาฟิซอัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย ของโรงเรียนอิสลามสันติชน เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ถือว่าเป็นมิติใหม่สำหรับการจัดการศึกษาในพื้นที่ ดังนั้นการมีนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และรูปแบบที่ชัดเจน จะมีส่วนทำให้

การบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทย ของโรงเรียนอิสลามสันติชนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป้าหมายหลักของการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทยของโรงเรียนอิสลามสันติชน ได้แก่ การเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการทั้ง 12 ด้าน เป็นการสร้างผู้เรียนเพื่อการภักดีต่ออัลลอฮ์ (ซบ.) การสร้างผู้เรียนที่มีความสุขกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต การสร้างผู้เรียนเพื่อสั่งสมความรู้และทุนปัญญาควบคู่คุณธรรม และการสร้างผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในอิสลาม

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทย ของโรงเรียนอิสลามสันติชนเพื่อเป็นวัตถุประสงค์ตั้งต้นสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทย ของโรงเรียนอิสลามสันติชน เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และศึกษาแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ที่มีส่วนช่วยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเป็นข้อมูลในการดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษาในการขยายงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทย และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอิสลามสันติชนและโรงเรียนเครือข่ายสันติชนธานีพิดา ในการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นบุคลากรที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอัลกรอานและมีอาชีพที่หลากหลาย เพื่อเป็นผู้สืบทอดความรู้คู่คุณธรรมในการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติต่อไป

คำถามเพื่อการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทยของโรงเรียนอิสลามสันติชนอยู่ในระดับใด
2. แนวทางการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทยของโรงเรียนอิสลามสันติชนเป็นอย่างไร
3. แนวทางการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อดกรอานพร้อมความหมายภาษาไทยของโรงเรียนอิสลามสันติชนควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อลกูรอนพร้อมความหมายภาษาไทย ของโรงเรียนอิสลามสันติชน
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อลกูรอนพร้อมความหมายภาษาไทย ของโรงเรียนอิสลามสันติชน ที่มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้รับผลจากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อลกูรอนพร้อมความหมายภาษาไทยของโรงเรียนอิสลามสันติชน โรงเรียนจะนำไปกำหนดนโยบายด้านงานวิชาการของโรงเรียน
2. นำผลจากงานวิจัยในการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อลกูรอนพร้อมความหมายของโรงเรียนอิสลามสันติชน ไปจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารและบุคลากรโรงเรียนอิสลามสันติชน จำนวน 31 คน โดยผู้วิจัยเลือกประชากรแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ก่อตั้ง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอน สายอาชีพช้อลกูรอนพร้อมความหมายภาษาไทยของโรงเรียนอิสลามสันติชน เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อลกูรอนของโรงเรียน

ด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการสายอาชีพช้อลกูรอนพร้อมความหมายภาษาไทยของโรงเรียนอิสลามสันติชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาทั้ง 12 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 32) ประกอบด้วย 1. การการพัฒนาหลักสูตร 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผล และ

เทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ และ 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ค่านิยมศัพท์

1. สภาพ หมายถึง การดำเนินงานที่เป็นจริงในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
2. แนวทาง หมายถึง ข้อเสนอแนะ หลักการ ข้อคิด รูปแบบ วิธีการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงส่งเสริม หรือสร้างสรรค์ให้มีการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทางที่ดี
3. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดและการดำเนินงานทุกอย่างของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ก่อตั้ง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการพัฒนาการเรียนเรียนรู้ให้เกิดผลดีกับผู้เรียน และให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ทั้ง 12 ด้าน ดังนี้
 - 3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสภาพสังคม
 - 3.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ผู้สอนใช้กระบวนการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีลักษณะนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ ด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีทักษะในการทำงานกับผู้อื่นได้ มีทักษะทางการสื่อสาร สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
 - 3.3 การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนการเรียน หมายถึง กระบวนการหรือการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งมีผลให้ทราบถึงการดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ที่บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ มีผลมากน้อยเพียงใด พบปัญหา อุปสรรค ข้อแก้ไข เพื่อจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงให้การเรียนการสอนดียิ่งขึ้น
 - 3.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หมายถึง ผู้สอนจะต้องมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาหรือแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และนำผลที่ได้ไปปรับใช้ในด้านวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง ผู้สอนมีการพัฒนาสื่อการสอนโดยเชื่อมั่นว่าสื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว

3.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ทั้งห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ อุทยานวิทยาศาสตร์ และศูนย์เทคโนโลยี ที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างพอเพียง

3.7 นิเทศการศึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำด้านการศึกษาที่เป็นการพัฒนางานวิชาการ เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

3.8 การแนะแนวการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมทางด้านวิชาการและวิชาชีพในสถานศึกษา โดยควบคู่ไปกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้

3.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ

3.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การประสานให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา องค์กรต่างๆ เพื่อความร่วมมือในกรให้ความรู้แก่คนในชุมชนอันเป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน หากชุมชนมีความเข้มแข็ง มีผลทำให้สถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งทางด้านทรัพยากร และงบประมาณ

3.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง การให้ความดูแลช่วยเหลือด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ที่กว้างขวาง เนื่องจากความร่วมมือด้านวิชาการ

3.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานเพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา

4. สายอาชีพอัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย หมายถึง แผนการเรียนของโรงเรียนอิสลามสันติชนช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพอัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย ในกลุ่มวิชาสาระเพิ่มเติม และวิชาเลือกเสรี

5. อาชีพ หมายถึง นักท่องจำในวิชาการต่างๆ ในทางศาสนา เช่น อาชีพอัลกุรอาน คือนักท่องจำคัมภีร์อัลกุรอาน อาชีพอัลฮาดิษ คือนักท่องจำบทคำสอนของท่านศาสดาในศาสนาอิสลาม

6. โรงเรียนอิสลามสันติชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคุมุสามัญสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน